Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

31 МАРТ ПАЙШАНБА. № 63 (811). Сотувда эркин нархда. 1994 йил.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН ҲИНДИСТОН ДАВЛАТИ ЎРТАСИДА ДИПЛОМАТИК МУНОСАБАТЛАР ЎРНАТИЛГАНИГА ИККИ ЙИЛ ТЎЛДИ

ЎзА мухбирлари Ўзбекистоннинг Ҳиндистондаги муваққат ишлар вакили Суръат Мирқосимов билан икки дўст мамлакатнинг ўзаро алоқалари хусусида суҳбатлашди.

— Аввало, масъулиятли айни пайтда шарафли лавозимга тайинланганингиз билан табриклаймиз. Бу воқеа Ўзбекистоннинг Ҳиндистондаги консуллик бўлимига элчихона мақоми берилган бир пайтда содир бўлди. Ўзбек дипломатиясидаги бу тарихий воқеа икки мамлакат ўртасидаги алоқалар янги босқичга кўтарилганини англатади. Айтингчи, Ўзбекистон—Ҳиндистон ҳамкорлиги ривожининг асосий омиллари нималардан иборат?

— Маълумки ўзбек ва ҳинд халқларининг ўзаро маданий ва иқтисодий алоқалари минг йиллик тарихга эга. Марказий Осиё ва Ҳиндистоннинг олиму фузалолари азалдан бир-бирларига интилиб келганлар. Беруний, Ҳусрав Деҳлавий, Бедил сингари буюк шахсларнинг Ҳиндистонга келиб ижод қилиши дунё маданияти хазинасига улкан ҳисса қўшди. Айниқса, Бобурнинг Ҳиндистондаги улкан давлати икки буюк халқ маънавиятининг ўзаро уйғунлашувига сабаб бўлди.

Буюк мусаввир Камолиддин Беҳзод ҳинд тасвирий санъатига улкан ҳисса қўшди. Бугун дунёга машҳур Ражастон, Ҳайдаробод ва бошқа миниатюра мактабларининг муваффақияти сири ҳам Беҳзод маҳорати билан бевосита боғлиқ. Бобурийлар даврида Ҳиндистонда нафақат санъат, фан ва маданият, балки шаҳарсозлик, меъморчилик, қишлоқ хўжалиги, суғориш иншоотлари қуриш ҳам ривожланди.

— Ўзбекистон истиқлолга эришгач, бу туйғу булоқларининг кўзи қайта очилгандек бўлди...

— Рост айтасиз. Президентимиз Ислом Каримовнинг хорижга илк сафари Ҳиндистондан бошланганини эсланг. Ана шу сафардан қарийб 10—12 кун ўтгач, мамлакатимиз парламенти Ўзбекистонни мустақил республика деб эълон қилди. Бу ташриф давомида икки мамлакат ўртасидаги янги алоқаларга асос бўладиган ҳужжатлар имзоланди.

Ҳиндистон Бош вазири Нарасимха Раонинг 1993 йил май ойида юртимизга сафари ва жорий йил бошида Ислом Каримовнинг Ҳиндистонга расмий ташрифи чоғида эса ҳамкорлик кўламини янада кенгайтирадиган битимлар имзоланди. Шу кунларда Жавоҳарлаъл Неру номидаги ва Агра дорилфунунида, оммавий ахборот воситалари институтида ҳамда бошқа ўқув юртларида 30 нафарга яқин ўзбекистонлик талаба таҳсил олмоқда.

Ҳинд ишбилармонлари Ўзбекистон билан алоқа ўрнатишга, мамлакатимизга сармоя киритишга катта қизиқиш билдирмоқда. Бу борада Президентимизнинг 1994 йил 21 январдаги Фармони кенг имкониятлар очади. Биз бу Фармонни элчихонамизда инглиз тилига таржима қилиб, Деҳли, Калькутта, Бомбей ва бошқа шаҳарлардаги ишбилармонлар ташкилотларига корпорация, компания ва фирмаларга юбордик.

— Маданий алоқаларимиз хусусида ҳам сўзласангиз...

— Ўзбек ва ҳинд халқлари ўртасидаги алоқаларнинг каттагина қисми маданият соҳасидадир. Яқинда Деҳлида Ўзбекистон халқ рассоми Баҳодир Жалоловнинг кўргазмаси намойиш қилинди. Маълумки, ҳинд киноси жаҳонга машҳур. Ўзбек киносининг ҳинд кино усталари билан ҳамкорлиги доимо яхши натижа бериб келади. Биргаликда суратга олинган «Али бобо ва қирқ қароқчи», «Севги афсонаси», «Овчи» каби фильмлар шулар жумласидандир. Яқинда «Ўзбекфильм» студияси ижодкорлари Бобур ҳақида фильм яратиш истагини билдириб, ҳинд дўстларимизнинг бу борадаги фикрини сўраб кўришни илтимос қилишди.

— Ҳиндистон — сайёҳлар қадами узилмайдиган мўъжизавий мамлакат. Ўзбекистон ҳам жаҳон сайёҳларини беҳад қизиқтириб келади. Бу борадаги ҳамкорлик ҳақида нималар дея оласиз?

— «Ўзбектуризм» компанияси билан Ҳиндистон Авиация ва сайёҳлик ишлари вазирлиги ўртасида ўзаро ҳамкорлик тўғрисида ҳужжатлар имзоланган. «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси ҳамкорликдаги ишларни ривожлантиришга катта ҳисса қўшмоқда. Деҳли—Тошкент—Лондон, Тошкент — Деҳли ҳаво йўллари нафақат Осиёда, балки Европада ҳам эътибор қозонган. Энди юртимиздан сайёҳлар қадами узилмаслиги тайин. Бизнинг олдимиздаги асосий вазифа эса тарихий ёдгорликларимизни кенг тарғиб қилиш, хизмат кўрсатишни жаҳон талаблари даражасига етказишдан иборатдир.

Амирқул КАРИМ,
Ўктам МИРЗАЕР,
ЎзА мухбирлари.
Деҳли.

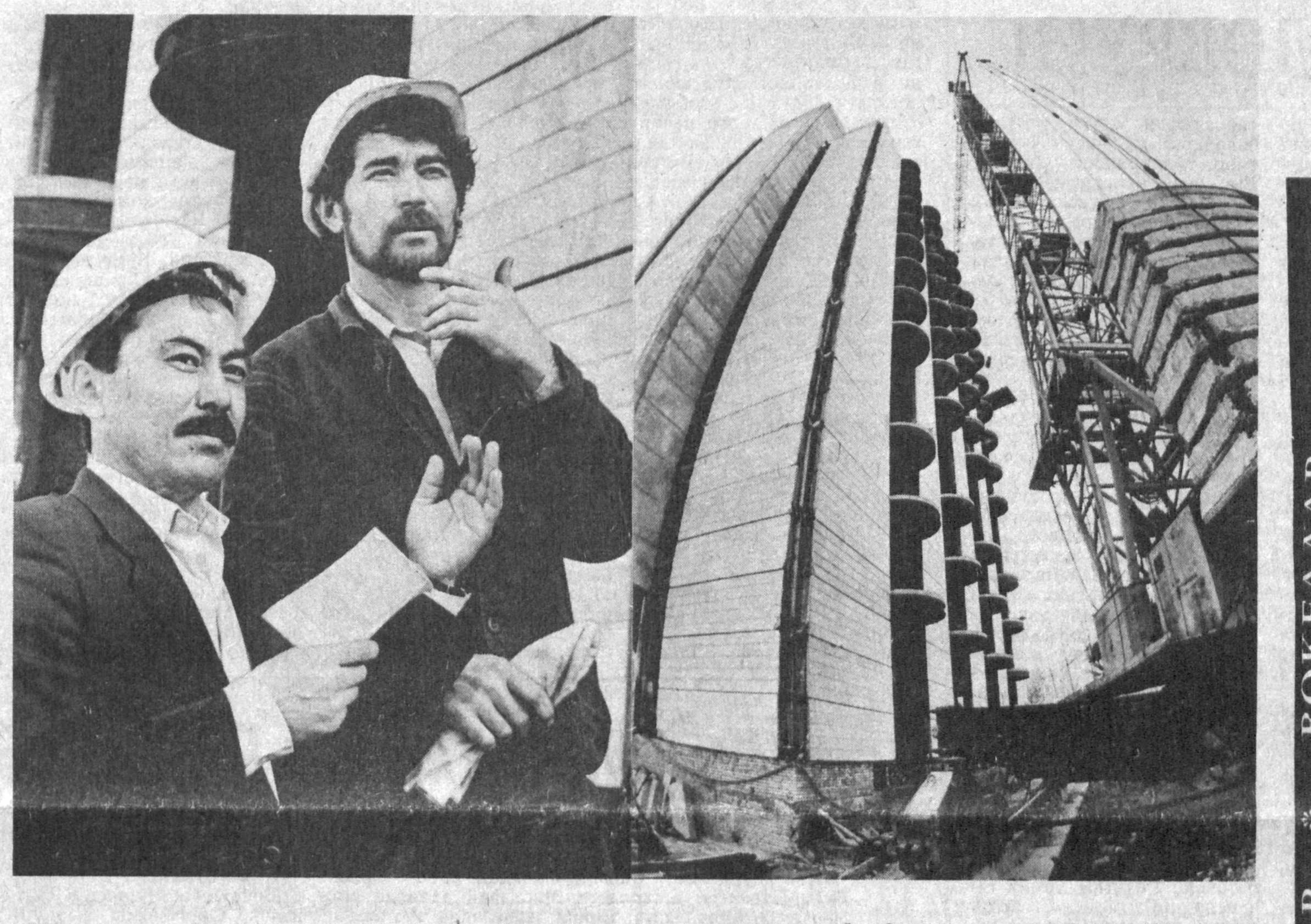

Шу кунларда Республика Марказий банкининг янги биноси қурилиши жадал бормоқда. «Сифат» трестига қарашли баланд қурилишлар бошқармасининг Равил Гулмиров бошлиқ бригадаси ишчилари темир-бетон конструкцияларни монтаж қилишни кунига юз, юз ўн фоизга адо этишаяпти.

СУРАТДА: прораб Қўзибой Ҳожиев (чапда), бригадир Равил Гулмировлар ишда.

Ш. ИБРОҲИМОВ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

М. ҲАСАНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республиканинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишига қўшган ҳиссаси ҳамда жамоат турмушида фаол иштирок этаётгани учун Ўзбекистон истеъмол бозори ва маркетинг илмий тадқиқот институти раҳбари Мадаминжон Ҳасанович Ҳасанов Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 30 март.

ТУМАН КЕНГАШИ СЕССИЯСИ

Халқ депутатлари Иштихон туман кенгашининг сессияси бўлди. Унда ташкилий масала кўрилди. Т. Йўлдошев бошқа ишга ўтгани муносабати билан туман ҳокими вазифасидан озод этилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг масъул ходими бўлиб ишлаб келаётган С. Муродов Иштихон тумани ҳокими этиб тасдиқланди.

Сессияда Самарқанд вилояти ҳокими П. Абдураҳмонов сўзга чиқди.

(ЎзА).

ФАХРИЙЛАР ТАШКИЛОТЛАРИ УЮШМАСИ КЕНГАШИНИНГ ПЛЕНУМИ

Республика Фахрийлар ташкилотлари уюшмаси кенгашининг пленуми бўлди. Унда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг «1941—1945 йиллардаги урушда фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 50 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни нишонлаш тўғрисида»ги Фармони ҳамда фахрийлар ташкилотларининг вазифалари ҳақида»ги масала муҳокама этилди. Кенгаш раиси Б. Раҳимов шу ҳақда маъруза қилди.

Пленумда буюк ғалабани қўлга киритишда ота-боболаримиз кўрсатган мислсиз жасорат, халқимизнинг мамлакат ичкарисидаги фидокорона меҳнати мисолида ёшларимизни жонажон ватанга меҳр-муҳаббат, истиқлолга садоқат ва миллатлараро дўстлик руҳида тарбиялаш лозимлиги таъкидланди, байрамга атаб хотира китоблари нашр этиш, уруш қатнашчиларига эътиборни янада кучайтириш тадбирлари белгилаб олинди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ВОҚЕАЛАР * ФАКТЛАР * ЯНГИЛИКЛАР

ФЕРМЕРЛАР УЧУН ДЎКОН

ШАҲРИХОН туманидаги Холдевонбек қишлоғида фермер хўжаликларига хизмат қиладиган махсус дўкон очилди.

ДЎКОНДА фермерлар учун зарур бўлган асбоб-ускуна, трактор ва бошқа техника воситалари учун эҳтиёт қисмлар сотилади. Бундай буюмларга эҳтиёж сезган фермерлар туман «Совхозтехника» таъмирлаш-таъминот бирлашмаси цехларига буюртма берсалар бас.

ЮРТ ТИНЧЛИГИ ОИЛАДАН БОШЛАНАДИ

САМАРҚАНД вилояти ҳокимининг фармойиши билан шу йилнинг 1 августи оила куни сифатида нишонланади.

БУНИНГ учун тегишли идоралар жойларда фуқароларни никоҳдан ўтказиш, бу маросимларни намунали уюштириш ва оилаларни мустаҳкамлашга қаратилган тадбирларни кенг қўламда олиб борадилар.

ИШ ТАЙИН, МАОШ МЎМАЙ

ОЙҚИЗ ШОЙҚУЛОВАнинг кайфияти чоғлиги чеҳрасидан кўриниб турибди. Қувонмай буладими. У меҳнат қилаётган Термиз қурилиш ашёлари ва конструкциялари комбинатида иш узлуксиз давом этаяпти, жамоа аъзолари маошларини вақтида олишаяпти. Ҳозир улар тайёрлаётган қурилиш ашёлари 15 хилдан ошди.

ЗАРДЎЗЛИКДАН КИЧИК КОРХОНА

ҚАРШИЛИК ўқитувчи Гулчеҳра Пирикулова уйида қизлари ва келинларига бош бўлиб, зардўзи дўппи, халат, пешонабоғ, жияк, келин-куёвлар сарпоси тикишни йўлга қўйганди.

ТАДБИРКОРЛИККА кенг йўл очилгач, қўли гул чевар Қарлуқбоғот маҳалласида «Зардўзлик» кичик корхонасини очди. Ҳозир бу ерда 40 нафар қиз турли либослар тикмоқда. Чеварнинг эндиги нияти бозор майдонида дўкон очишдир.

ГИЛАМДА АКС ЭТГАН ШАҲАР

ХЕВА гилам комбинати жамоаси Наврўз умумхалқ байрамига атаб ажойиб гилам яратди.

«ХЕВА Наврўз оқшомида» деб аталган бу манзарали гиламда қадимий шаҳарнинг ноёб обидалари, байрам тантаналарида қатнашаётган одамлар акс эттирилган. Бу гўзал гилам бирлашма бош мусаввири Қаҳрамон Қурбоновнинг ижоди маҳсулидир.

МОҲИРАНИНГ МОҲИР ҚЎЛЛАРИ

ҚИШЛОҚЛАРДА кичик саноат корхоналарининг кўпайиши биринчидан, аҳолининг кундалик мол-маҳсулотларга бўлган эҳтиёжини қондириш имконини бераётган бўлса, иккинчи томондан ишсизлик муаммолари пешма-пеш ҳал этилаяпти.

Пешку туманидаги саноат-савдо корхонасида тайёрланаётган маҳсулотлар қишлоқ аҳолисига сотилаяпти. Бу ерда Моҳира Бадалова сингари чевар қизлар меҳнат қилишади.

МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАР КЎРИГИ

ФАРҒОНА вилоятида миллий қадриятлар ва қадимий халқ анъаналари кўрик-танлови Наврўз байрами тантаналарига уланиб кетди.

ВИЛОЯТНИНГ ҳунар техника билим юртлари ўртасида оила йилига бағишлаб ўтказилган бу кўрик-танловда 680 ўқувчи ва мураббий миллий қадрият, халқ анъаналари ва «Алла» айтишувида ўз маҳоратини намойиш этди.

Марғилон шаҳридаги 9-ҳунар билим юрти жамоаси ғолиб чиқиб, биринчи республика фестивалида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

ЖИЗЗАХ ЧИННИСИ ЯРАТИЛМОҚДА

Республикамизда Тошкент, Самарқанд, Қувасой чиннисидан сўнг Жиззах чинниси дунёга келаяпти. Маҳаллий хом ашёлардан фойдаланишни мақсад қилган пластмасса заводи жамоаси ана шу ишга қўл урди. Махсус жиҳозланган цехда чинни заводларида тажриба ўрганиб келган 40 нафардан зиёд мутахассис ва ишчилар меҳнат қилаяпти. Ҳозирча коса ва пиёла ишлаб чиқарилмоқда. Келгусида чойнак, ликопча, турли хил лаганлар ишлаб чиқариш мўлжалланаётир. Кўзланган мақсад амалга ошса завод 130 нафар ишчини бағрига олади.

— Халқимизнинг чинни буюмларга бўлган эҳтиёжи тобора ортиб бораяпти,— дейди завод раҳбари Ҳ. Ҳусанов. — Тайёрланган маҳсулотларимиз аввало вилоятимиз аҳолисига сотилади. Халқимиз баҳосини олган чинниларимиз албатта, жаҳон бозорида ўз харидорига эга бўлади.

• *Иқтисодиёт чорраҳаларида*

ҚАРИЯЛАР ТАШАББУСИ

ЁКИ УЙДА БИҚИНИБ ЎТИРАДИГАН ЗАМОНЛАР ЎТИБ КЕТДИ

Бир пайтлар Булунғур туманидаги вино маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи корхоналарда иш унуми кескин пасайди. Сабаби асосий хом ашё Россиядан деярли келмай қўйганди. Нима қилиш керак! Юзага келган мураккаб вазиятнинг олдини олиш, корхоналар ишини жонлантириш мақсадида чет мамлакатлардан валюта ҳисобига спирт харид қилиш йўлга қўйилди. Бироқ бу усул кутилган самарани бермади. Шундан сўнг туман уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши қошида очилган «Фахрия» корхонаси сансоларликларга барҳам берди.

—Бугунги кунда бир корхонани ташкил этиш ва уни изга тушириш осонмас,— дейди кенгаш раиси Қўнғирбой Ўролов. — Республикамиз Президентининг «Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги Фармони эълон қилингач, туман раҳбарлари ва кенгашимиз аъзолари билан ўзаро маслаҳатлашиб, барча меҳнатга яроқли қариялару «афғон»чиларни турли корхона ва ташкилотлар биносида неча йиллардан буён қалашиб ётган темир-терсакларни йиғишга сафарбар этдик. Мўлжалдаги металлом жамғарилгач, уни қайта ишлаш учун Бухоро ва Навоий вилоятларидаги комбинатларга юбордик. Сўнгра тайёр металлни спирт ускунаси ишлаб чиқарувчи мутахассисларга топширдик. Жами харажат 300 миллион сўмни ташкил этди. Унинг тенг ярмини Сирдарё вилояти Ширин шаҳридаги «Самара» кичик корхонаси кўтарди. Агар биз ана шу меҳнат машаққатларидан чўчиб, керакли ускуналарни четдан сотиб олганимизда, бу кўрсаткич миллиард сўмдан ортарди.

Биз фойданинг асосий қисмини хайрия мақсадларига сарфлаяпмиз. Масалан, Наврўз арафасида 190 дан зиёд кам таъминланган оила, ногиронлар, уруш ҳамда меҳнат фахрийларининг хонадонларида бўлиб, уларга жами 3 миллион сўмлик моддий ёрдам кўрсатдик. «Баҳор» болалар боғчасига 1,5 миллион сўмлик совға-саломлар улашилди.

Корхонада қурилиш-монтаж ишлари якунланмаган бўлса-да, юқорида айтилганидек, маҳсулот ишлаб чиқарилаяпти. Истеъмолчиларга ҳар куни беш тонна спирт етказиб берилмоқда.

— Корхонанинг тўлиқ ишга тушишини кутиб ўтиришга вақтимиз йўқ, — дейди унинг директори Ҳофизхон Эшонов. —Чунки маҳсулотимизга ўнга яқин комбинат кўз тикиб турибди. Биласизми, тумандаги мавжуд вино маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи корхоналарда шу пайтгача ўзум ва олмалардан шарбат ажратиб олингач, қуйқа ва бошқа чиқиндилар ташлаб юбориларди. Биз худди ана шу арзон хом ашёни қайта ишлаб, спирт чиқаришни йўлга қўйдик. Шу тариқа исрофгарчиликларнинг олди олинди.

Туман фахрийлар кенгаши фаоллари яқинда яна бир савобли ишни бошладилар. «Ўзбексавдо» уюшмаси билан келишилган ҳолда кичик корхона қошида кунига 500 дан ортиқроқ нон ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи цех ишга туширилди. Мақсад битта: кам таъминланган оилаларга ва фахрийларга энг арзон нархларда нон улашиш. Бунинг учун корхонада барча имкониятлар мавжуд.

Бунда мен нималарни назарда тутаяпман? Ўтган йили кузда Нуробод тумани раҳбарлари билан келишган ҳолда 150 гектар лалмикор ер олиб, буғдой экканмиз. Ёзда, Худо хоҳласа, мўл ҳосил етиштирамиз. Бундан ташқари, битта ҳайдов трактори ва комбайн ҳам сотиб олганмиз. Йил давомида уларнинг кучи билан аҳолига қарашли томорқаларни ҳайдаб бериш эвазига дон, мева ва сабзавот маҳсулотлари йиғиштириб олишни режалаштириб қўйганмиз.

Дарҳақиқат, фахрийлар ташаббуси билан ташкил қилинган ушбу корхона туман иқтисодиёти тараққиёти учун катта имкониятлар эшигини очмоқда. Унинг маҳсулотидан фойдаланадиган мавжуд корхоналарда туман бюджетига тушадиган асосий даромадлар яратилишини ҳисобга олсак, масала янада ойдинлашади. Фақат шу ерда бир нарсани таъкидлаб ўтиш жоиз: «Фахрия»-ни барпо этишда давлатдан бир тийин ҳам қарз олинмади. Барча харажатлар тадбиркорларнинг ғайрат-шижоати ва ҳиммати туфайли қопланди.

Корхонадан қайтарканмиз, «Бу қарияларингиз тиниб-тинчимас экан» деган луқмамизга, Қўнғир ака: «Уйда ўтирадиган замонлар аллақачон ўтиб кетди, ука» деб жавоб берди. Кенгаш раиси бўладиган гапни айтди...

Б. ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ВАТАН ПОСБОНЛАРИ

• *Ғалабанинг 50 йиллигига*

1944 йил 9 ноябрь. Эрталаб Собир Раҳимов 1-Белоруссия фронтига етиб келди, 37-гвардиячи дивизияни қабул қилди. Дивизия Польшадаги Нарев дарёсининг ғарбий қирғоғида, ўрмон четидаги майдонда саф тортиб турарди. Оқ от минган генерал полклар, батальонлар, роталар билан саломлашгач, отдан тушиб, дивизия байроғи олдига келди, чўкка тушиб байроқни ўпди, дивизияга содиқ бўлиб хизмат қилажагини айтиб, қасамёд қилди.

Дивизия уч кун давомида 25 чақирим олға силжиди. Польшанинг Пултуск, Цеханув, Модлин, Дзядлово, Молова, Плоньск шаҳарларини озод этди. Душман орқага қарамай қочишга тушди. Дивизия 16 кун ичида 215 километр олға силжиб, 124 та шаҳар ва қишлоқни босқинчилардан тозалади. Польша халқи ўз халоскорларини шоду-хуррамлик билан кутиб олди.

олға ташландилар. Капитан Иброҳимов ротаси олдинги чизиқда борарди.

тини бўлиб туриш мақсадида Иброҳимов ДОТга қаратиб ўт очишни буюрди. Жангчилар ётган жойида ДОТ туйнугини мўлжалга олиб ҳамма қуроллардан ота бошладилар. Болалар эмаклаганларича ДОТ туйнугига яқинлашдилар ва гранаталарини иргитдилар. Ўқ овози ўчди. Рота ҳужумни давом эттириб, олға силжиди.

Батальон командири жанг тўхтагандан кейин болаларни қидиртириб топтирди ва уларни фронтнинг орқа томонига жўна-

ГЕНЕРАЛ РАҲИМОВ ДИВИЗИЯСИ ДОВРУҒИ

Дивизия офицерлари Раҳимовни илиқ кутиб олдилар. Унинг кўксида II-даражали Суворов ордени, тўртта жанговар Қизил Байроқ орденлари, Қизил юлдуз ордени ва қатор медаллар порлаб турарди. Кўкрак чўнтаги устига тикилган тилла рангли ва қизил ленталар унинг 10 марта ярадор бўлганлигидан дарак берарди. Буларни кўрган офицерларга бошқа тавсиянинг кераги йўқ эди. Собир Раҳимов улар билан тез тил топишиб кетди.

Дивизияда анчагина ўзбеклар борлигини билиб уларни тўплади ва мириқиб суҳбатлашиб олди. Юртдошларини душманга қарши фидокорона курашга чақирди. «Ўзбек халқининг фронтга ёзган мактуби»да жангчилар олдига қўйилган талабларни эслатиб ўтди.

Рота командири Аблай Иброҳимов ўша тун эрталабгача ухламай бўлинмаси жойлашган хандақларни айланиб юрди. Узоқлардан ондасонда тўпларнинг гумбури, пулемёт, автоматлардан узилган ўқ овозлари қулоққа чалинади. Ҳамма ҳужумга ўтиш ҳақидаги буйруқни кутиб турарди.

Шу пайт «Катюша»ларнинг қулоқни кар қилувчи ҳайқириғи бошланди. Чўғсимон учаётган снарядлар-миналар ҳаммаёқни ёритиб юборди. Бошқа минглаб тўп ва минамётлар ҳам тилга кирди, бомбардимончи самолётлар осмонни титратиб ўтишди. Ярим соатдан кейин тўп ўқлари душманнинг олдинги чизиғидан унинг ички мудофаа чизиғигача ёғила бошлади. Энди танклар ва улар ортидан пиёдалар

37-гвардиячи дивизия янги буйруқ олди: душманнинг қалъа шаҳри бўлмиш Грауденц гарнизони қаршилигини енгиб, уни эгаллаш керак эди.

1945 йил 24 февралда шаҳарни штурм қилиш бошланди. 30 чақирим масофанинг ҳар бир метрини жанг билан босиб ўтишга тўғри келди. Чунки фашистларнинг ҳар бир ДОТи ва ДЗОТини мажақламай туриб олға силжиб бўлмасди.

114-полкнинг иккинчи батальонига қарашли Аблай Иброҳимов командир бўлган жангчилар гуруҳи душманнинг ДОТидан отилаётган пулемёт ўқ ёмғири туфайли ҳужумдан тўхтаб, ётиб қолишди. ДОТни дарҳол йўқ қилиш керак эди. Ротада бунинг маслаҳати бигкунга қадар бошқалар бу вазифани бажариб қайтишди. Кимлар денг? Полк ўғли ҳисобланган Серёжа билан Володя.

Батальон командири майор Тихонов бу болаларни ниҳоятда авайлаб, уруш майдонидан йироқроқ сақлар эди. Бу сафар улар тўсатдан 2-рота ҳудудида пайдо бўлиб қолишган. Қарашсаки, душман пулемёти рота ҳужумини тўхтатиб қўйган. Болалар ўзаро пичирлаб, режани пишитишди. Серёжа ўнг томондан, Володя чап томондан ДОТ томонга ўрмалаб кетишаётганларида бизникилар кўриб қолишади. Етиб олган жангчилар «Шайтонлар! Пулемётга қараб кетишаяпти!» — деб ҳайратланишади. Кимдир уларнинг орқасидан бориб ёрдам бермоқчи ҳам бўлди. Аблай Иброҳимов ортиқча талофатнинг кераги йўқ, деб унамади. Гитлерчиларнинг диққатиб юборди. Адютантига эса болаларга мукофот варақасини тўлдиришни буюрди. Бир неча кундан кейин генерал Собир Раҳимов келиб, болаларнинг кўкрагига «Жасурлиги учун» медалини тақиб кетди. У болалар билан хайрлашар экан, уларни бағрига босиб, «Бекордан-бекорга ўзларингизни хавф остида қолдирманглар, сизлар ҳали кўп яшашинглар керак. Уруш тугагандан сўнг сизларни мен ўзим яхши ўқишларга жўнатаман», — деди.

Раҳимов гвардиячилари Грауденц учун қирқ кечаю қирқ кундуз жанг қилиб, шаҳарни қўлга киритишди.

Лекин қалъа ичидаги 9 мингдан зиёд фашист, айниқса уларнинг офицерлари таслим бўлишни истамасдилар. Чунки уларга: «Ўлсаларинг ҳам қалъани топширмайсизлар», — деб буюришганди. Бизникилар ердан-у осмондан уларни ўққа тутишди. Шундан кейингина гитлерчи генераллар Раҳимов ҳузурига элчи юборишди.

— Биз енгилдик, генерал, — дейишди элчилар, — раҳм қилинглар...

2800 гитлерчи таслим бўлди.

«Отахон, — деб телеграмма берди Раҳимов армия генерали Батовга, — Грауденцни эгалладик, қалъа қўлимизда! Жангни давом эттирмоқдамиз.

Раҳимовчиларнинг бу ғалабаси оғизларда достон бўлиб юрди. 6 март куни Грауденцнинг озод этилгани шарафига Москва икки юз йигирма тўртта тўпдан йигирма марта ўқ узиб, салют берди.

Муҳаммад РАҲИМ.

ЖАНГОВАР ОИЛА

«Оталар жасорати — фарзандлар камолоти» деб, бежиз айтишмайди. Шу маънода Ватан учун жанг қилган, даҳшатли урушнинг қонли воқеаларини ёхуд фронт ортидаги сўнгсиз азоб-уқубатларни ўз бошидан кечирганларнинг ҳикояларини тинглаш ибратлидир. Зотан, қонли талотумларнинг шоҳиди бўлганлар сафи тобора камайиб бормоқда. Шунинг учун ҳам уларнинг ҳар бири бизга ғанимат. Жанг хотиралари ҳаёт дарси, жасорат мактаби ўрнини ўташи табиийдир. Биз уруш ва меҳнат фахрийси, истеъдодли қалам соҳиби Қамариддин Исломов билан суҳбатда бўлиб, уруш йилларидаги ўз хотиралари билан ўртоқлашишини илтимос қилдик.

— 1941 йил 25 октябрь куни Тошкентдаги Ҳамза номли театрда шаҳар кексаларининг йиғилиши бўлди, — дея сўз бошлади у киши. — Мен ҳам отам билан бирга бориб, бир чеккада ўтирдим. Отам кекса ўқитувчи бўлиб, ўша кезларда «Обиназир» маҳалла комиссиясининг раиси эдилар. Бир неча нотиқдан кейин отамга сўз берилганда қулоқларимга ишонмай қолдим. Чунки, у киши менинг назаримда сўзга чиқиш учун тайёр эмас эдилар.

— Ватанни ҳимоя қилиш, — муқаддас иш, — деб дадил гап бошладилар, дадам. Унинг вазмин ва аллақандай жозибали овози зални бир зумда ўзига ром қилиб олди. — Агар бугун фашист жаллодлари рус, украин, белорусь, молдован қишлоқларини ёндираётган экан, «Шавкатли армиямиз бор, душманнинг боплаб адабини бериб қўяди», деб хотиржам ўтираверсак, эртага бизнинг муқаддас она тупроғимизни ҳам оёқ ости қилишлари мумкин. Шу боис ҳаммамиз бир тан, бир жон бўлиб, бир ёқадан бош чиқариб, Ватан ҳимоясига отланмоғимиз лозим. Яқинда ўғлим Сирожиддин фронтда қаҳрамонларча ҳалок бўлганлиги ҳақида 20-танк полк командири имзолаган «қора хат» олдим. Бу йўқотиш оиламиз учун қанчалик оғир бўлмасин, яна бир ўғлим Зуҳриддин қасос олиш учун Ватан ҳимоячилари сафига отланди. Ундан кейинги ўғлим Қамариддин ҳам акалари каби хизматга тайёр. У ҳозир мана шу залда ўтирибди...

Дадам шу гапларни айтиб, Зуҳриддин акамга қадимий қилични тутқаздилар. Бу ҳолат ўша даврдаги ҳужжатли кинолавҳалар, матбуот саҳифаларида ҳам сақланиб қолган. Шу пайт ҳайъатда ўтирган Ўзбекистон фирқа Марказий Қўмитаси биринчи котиби Усмон Юсупов ўрнидан туриб келиб, дадамни қучоқлаб бағрига босди: «Ўғилларингизни Ватан ҳимоясига сафарбар этганингиз учун ҳукуматимиз номидан Сизга минг раҳмат!» дегани ҳамон ёдимда. Кейин Зуҳриддин акам сўзга чиқиб: «Бир томчи қоним қолгунча, Ватанни мардона ҳимоя қиламан, танамда жоним бор экан, акам учун қасос ҳам оламан. Ишонинг, дадажон!» — деб қасамёд қилди.

...1941 йил декабрида дадамни Марказқўмга чақириб қолишди. Уйга қайтгач, фронтга боражакларини айтдилар. Онам раҳматли ғоятда бардошли аёл бўлишларига қарамай, бу гапдан кейин йиғлаб юбордилар: «75 яшар мўйсафиднинг фронтга боришига бало борми?». Дадам: «Керак бўлса бораверамиз!» — дедилар-да, Йўлдош Охунбобоев бошчилигидаги делегация таркибида Москвага, жангчиларга совға-салом олиб боришларини бизга тушунтирдилар.

Москвага боргач, делегация бир неча гуруҳга бўлинди. Йўлдош Охунбобоев генерал-лейтенант Л. А. Говоров қисмига, дадам — Ҳасан ота Исломов бошчилигидаги гуруҳ эса генерал-лейтенант К. К. Рокоссовский қисмига йўл олиб, жангчилар билан учрашиб, совға-саломларни топширишди. Бу воқеа ҳақида 1942 йилнинг январь ойларида республикамиз газеталарида батафсил маълумотлар берилган. Фронтдан қайтгач, янги куч-ғайрат билан урушдагиларга, уларнинг оилаларига моддий ва маънавий ёрдам беришга киришиб, катта жамоатчилик ишлари олиб бордилар.

— **Отангиз қилич совға қилиб урушга кузатган Зуҳриддин акангизнинг тақдири қандай кечди?**

— Зуҳриддин акам 1-Украина фронти таркибида тўпчи бўлиб жангларда қатнашдилар. 1944 йили чап оёқларидан оғир ярадор бўлиб урушдан қайтдилар. Яра ҳамон битгани йўқ. Ҳозир биринчи гуруҳ уруш ногирони сифатида оилалари билан Тошкент туманидаги Собир Раҳимов номли жамоа хўжалигида яшайдилар.

— **Ўзингизнинг жанговар фаолиятингиз қандай бўлди?**

— Мен аввал захира полкида, кейин Тошкентдаги пиёдалар ҳарбий билим юртида хизмат қилдим. 1943 йил августидан 1944 йилнинг апрелигача 2-Украина фронти 5-гвардиячи танк армияси 7-механизациялашган корпуси 63-моторлашган ва механизациялашган бригадасининг 3-батальонидаги десантчи рота таркибида жангларда қатнашдим. Корсун-Шевченков операциясида, Днепр, Ингулец, Буг, Днестр дарёларини кечиб ўтишда иштирок этдим. Ясси-Кишинёв жанглари пайтида оғир ярадор бўлдим. Ҳа, айтгандай «қора хат» келган Сирожиддин акамиз ҳам урушдан кейин «қайта тирилиб» келдилар. Ҳозир у киши пенсионер.

Жангларда кўрсатган жасорати ва тинчлик давридаги самарали меҳнатлари учун бир неча орден ва медаллар соҳиби, жанговар оиланинг фарзанди Қамариддин Исломов Ўзбекистон Республикаси газета ва журналлари таҳририятларида қарийб 45 йил фаолият кўрсатди.

1985 йилда нафақага чиққандан кейин тинчгина дам олиш ўрнига 41-мактабда ота-оналар қўмитасидек серташвиш жамоат ишига киришиб кетди. «Тарбияси оғир» деб камситилган ўсмирлар билан тил топиб, уларни тўғри йўлга солиш, маҳаллалардаги жамоатчилик ишларига бошчилик қилиш билан банд. Булар Қамариддин отанинг фаолиятидан бир шингил, холос. Мана шу хизматлари эвазига 41-мактаб ота-оналар қўмитаси раиси Қамариддин Исломовга «Республика халқ маорифи аълочиси» нишони берилди.

Ҳозир ҳам у тиним билмайди. Ўн бир фарзандни вояга етказган, ўттизга яқин невара-чевараларнинг бобоси Қамариддин ота оғир юрак хасталигига чалинганига қарамай, истиқлол фронтининг олдинги маррасида.

Искандар РАҲМОН.

ЙЎҚ, УЛАР ҲАЛОК БЎЛГАН ЭМАС

УЛУҒ Ватан уруши фахрийси, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, республикада хизмат кўрсатган журналист, Мажид Самадов 1978 йилдан буён Подольск шаҳридаги Марказий архивда гитлерчи босқинчиларга қарши жангларда қатнашган ўзбекистонликлар тақдирига доир нодир ҳужжатларни аниқлаш юзасидан тадқиқот олиб бормоқда.

Қуйида уруш фахрийсининг тадқиқотларига мансуб — жангларда «ҳалок бўлган»лиги ҳақида қора хат олинган, бироқ оилалари бағрига омон қайтганлар рўйхати келтирилмоқда. Улар 200 нафардан зиёддир. Марказий архив ҳужжатларида «марҳум» ҳисобланган ва ҳозирги кунда ҳаёт бўлган ҳамюртларимизнинг умрлари узоқ бўлсин.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

Чимбойлик Отабой Султонов Шимолий Осетияда, шоббозлик Жумабой Матназаров Қримда, қўнғиротлик Мухтор Тожимуродов Молдовияда, тўрткўллик Геннадий Великанов ва Бобожон Қаландаров Харьков вилоятида, шоббозлик Тожи Бобожонов ва тахтакўпирлик Бекберган Сайжонов Витебск вилоятида «дафн этилган» ҳисобланадилар.

АНДИЖОН ВИЛОЯТИ

Асакалик Мадраис Абдураҳмонов Гомель вилоятида, балиқчилик Абдураҳмон Ўтанбоев, Кировоград вилоятида, ойимлик Шодмон Каримов, андижонлик Йўлдош Сулаймонов ва Қаҳҳор Йўлдошев Курскда «ҳалок бўлган» деб таъкидланган.

БУХОРО ВИЛОЯТИ

Ромитанлик Пирмат Бўронов Житомир вилоятида, қоракўллик Абдулла Рўзиев, ромитонлик Эгамберди Бақоев Белгород вилоятида «дафн этилган» ҳисобланадилар.

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ

Нарпайлик Шаймон Тўраев Витебскда, пайариқлик Норжигит Дўсанов Германияда, булунғурлик Маматқул Облоқулов, пахтачилик Абдулла Воҳидов, митанлик Яраш Мусаев ва Жаббор Нурматов, оқдарёлик Нурулла Пўлатов, жомбойлик Юсуф Самадов Белгород вилоятида «дафн этилган» деб таъкидланган.

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ

Зоминлик Жони Гулбоев Курскда, жиззахлик Ҳайитбой Раҳматов Харьковда, ғаллаороллик Иброҳим Муродов Белгородда «ҳалок бўлган» деб таъкидланган.

НАВОИЙ ВИЛОЯТИ

Карманалик Уммат Маҳмудов Гомелда, нуроталик Жуманиёз Наврўзов Ленинградда, қизилтепалик Саттор Жалолов ва Қодир Ширинов Курскда «дафн этилган» деб ёзиб қўйилган.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ

Бойсунлик Нуриддин Кандаков Смоленскда, жарқўрғонлик Мамаражаб Ашуров Чечен-Ингушетияда, Ботир Самонов Гомелда «ҳалок бўлган» деб ҳисобланадилар.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ

Қибрайлик Азмиддин Ихлосов Витебскда, пискентлик Ёқуб Мамажонов Могилевда, ўртачирчиқлик Анорқул Худойбердиев Шимолий Осетияда «дафн этилган» деб ёзиб қўйилган.

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ

Данғаралик Исоқжон Усмонов Новгородда, фарғоналик Сайфиддин Мирзаев ва Мамат Бойматов Германияда, охунбобоевлик Исо Мамаюсупов, учкўприклик Қодирали Узоқов Польшада «ҳалок бўлган» деб таъкидланган.

ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ

Гурланлик Жумабой Отажонов Витебскда, янгиариқлик Мадраим Тоиров Харьковда, шовотлик Ҳайитбой Давлатов ва Ҳайитбой Шарипов Калинин вилоятида «дафн этилган» ҳисобланадилар.

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ

Яккабоғлик Эштўхтар Диёров Ростовда, чироқчилик Наврўз Қўзибоев Харьковда, китоблик Абдулла Қодиров Витебскда «ҳалок бўлган» деб ёзиб қўйилган.

НАМАНГАН ВИЛОЯТИ

Янгиқўрғонлик Эргаш Абдураззоқов Смоленскда, поплик Тожимурод Ҳамдамов Кировоград вилоятида «ҳалок бўлган» ҳисобланадилар.

ЮҚОРИДА номлари тилга олинган ҳамюртларимизнинг ҳаммалари оилалари бағрига омон қайтишган. Уларнинг айримлари урушда орттирилган жароҳат оқибатида 20-30-40 йилдан сўнг ўз уйларида вафот этишган.

Шу ўринда айрим мисолларни келтиришни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайман. Ҳаким Қодиров Қизил Армия сафига Пискент туманидаги Тельман номли колхоздан чақирилган. Марказий архив ҳужжатларида таъкидланишича, у киши 1943 йил сентябрь ойида Смоленск вилоятида «ҳалок бўлган». Ваҳолонки, Ҳаким Қодиров урушдан омон қайтган, 40 йилдан зиёд пахтачилик бригадасига бошчилик қилган. Бу донгдор пахтакорга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилган. У киши 1989 йилда вафот этган. Ҳозирги вақтда собиқ Тельман номли колхоз Ҳаким Қодиров номи билан аталади.

Хулоса шуки, баъзи ҳолларда ҳарбий қисмлардан асоссиз қора хатлар ҳам жўнатилган.

Мажид САМАДОВ,
Улуғ Ватан уруши фахрийси, республикада хизмат кўрсатган журналист.

• *Сўраган эдингиз*

ҲАРБИЙ ҚАСАМЁДНИ ЧОП ЭТСАНГИЗ

Ҳурматли таҳририят!

Мен мактабда ёшларга ҳарбийлик сирларидан сабоқ бераман. Ҳарбий хизматга тайёрланаётган ёшларимиз аввалдан «Ҳарбий қасамёд»ни ёд билиши керак. Аммо Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг «Ҳарбий қасамёди» дарсликларда йўқ. Уни газетангизнинг «Ватан посбонлари» саҳифасида эълон қилсангиз мен каби мураббийлар ва бўлажак ҳарбий хизматни ўтовчи ёшларимиз учун айни муддао бўлар эди.

З. ЮСУПОВ.

Қўшработ тумани.

ҲАРБИЙ ҚАСАМЁД

«Мен (...) Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари сафига кирар эканман, халқимга, Президентимга содиқ бўлишга, тантанали равишда Қасамёд қиламан.

Мен Ўзбекистон Республикасининг Конституциясини ва қонунларини муқаддас билиб, уларга риоя этишга, ҳарбий Низомларни, қўмондонлар ва бошлиқларнинг буйруқларини сўзсиз бажаришга, ҳарбий интизомга қатъий риоя қилишга, ҳалол, жасур ва сергак жангчи бўлишга Қасамёд қиламан.

Сўнгги нафасим қолгунча, она-Ватанимнинг садоқатли фарзанди бўлиб қолишга, ҳарбий хизматнинг бутун машаққати ва қийинчиликларини сабот билан енгишга, давлат ва ҳарбий сирларни мустаҳкам сақлашда аждодларим руҳи олдида Қасамёд қиламан.

Жонажон Ўзбекистонимнинг нурли истиқболи учун унинг давлат манфаатлари ва Мустақиллигининг ҳимоячиси бўлишга Қасамёд қиламан.

Агар мен ушбу тантанали Қасамёдни бузсам қонунларда белгиланган жазога ва халқнинг нафратига мубтало бўлай».

ҲАРБИЙЛАР ЎЗ МАВҚЕИГА ЭГА БЎЛИШМОҚДА

РЕСПУБЛИКА спорт ҳаётида ҳарбийлар мавқеи тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Эндиликда деярли спортнинг ҳар бир тури бўйича юртимиз ҳарбийларининг таниқли вакили ёки уюшган жамоаси бор.

Ўтган йили бокс бўйича Финляндияда ўтказилган жаҳон чемпионатида кумуш медалга сазовор бўлган Ҳикматилла Аҳмедовнинг Ўзбекистон Қуролли Кучлари вакили эканлигини ҳамма ҳам билавермаса керак. Ўзбекистон мустақиллигига бағишланиб Тошкентда ўтказилган халқаро турнирда ҳам ҳарбийчилардан 6 нафар боксчи қатнашганди. Улардан 4 нафари халқаро турнирнинг олтин, бир киши эса бронза медалини қўлга киритди.

Футболда ҳам ҳарбийлар жамоаси ўз мавқеига эга. Айниқса, бу йил МҲСК мамлакат биринчилигини кўтаринки руҳда бошлади. Дастлабки турда юртимизнинг энг кучли жамоаларидан бири — «Навбаҳор»га қарши меҳмонда тўп суришга қарамай МҲСК ҳужумкор ўйин кўрсатди. Учрашувнинг дастлабки дақиқаларидаёқ ҳисобни очишга муваффақ бўлишди. 20-дақиқада мезбонлар ҳужумчиси Ералиев ҳисобни тенглаштирган бўлса, биринчи бўлим охиригача ҳарбийчилар яна иккита тўп киритиб (1:3) ҳисобида олдинга чиқиб олишди. МҲСК жамоасидан тўпларни Корниченко ва Ли (иккита) киритишди.

Гарчи учрашув охиригача наманганликлар ҳисобни тенглаштирган бўлсада, ўтган йилги мавсумнинг бронза медали соҳиби билан сафарда дурангга эришиш, энди жамоа сифатида шаклланаётган МҲСК учун у ғалабага тенг бўлди.

Ҳ. РАСУЛОВ.

ГОСПИТАЛДА НАВРЎЗ ТАНТАНАЛАРИ

Шоду хуррамлик, аҳилтотувлик ва шу каби кўплаб нитиқ туйғулар рўёби бўлмиш Наврўзи олам айёмини мустақил мамлакатимиз аҳли, жумладан, Қуролли Кучларимиз ҳарбий жамоалари ҳам кўтаринки руҳ, аъло кайфият билан қарши олишди. Вақтинча саломатлиги заифлашиб, Ўзбекистон Республикаси марказий госпиталида даволанаётган ҳарбий хизматчиларни ҳам бу шодиёналар четлаб ўтмади.

Байрам арафасида ва байрам кунлари бу ерга кўплаб ҳарбий жамоалар, жамоатчилик вакиллари, аскарлар ота-оналари ташриф буюришди. Совға-саломлар улашишди, қизиқарли концерт дастурлари ила дилларни хушнуд этишди. Беморлар қалбига ўзига хос малҳам бағишловчи бундай кўнгилочар тадбирлар эса айни кунларда ҳам давом этмоқда. Ўтган якшанба куни бўлиб ўтган тантана ҳам фикримиз далилидир.

Шу куни иссиқ тандир нон-у, турли ноз-неъмат, салқин ичимликлар билан безатилган дастурхон атрофидан жой олишган мезбонларга қўли гул ошпазлар томонидан тайёрланган мазали палов тортилди. Шу ўринда қўлланилган «мезбонларга хизмат қилинди», ибораси балки ноўринроқ туюлиши мумкин. Аммо, подполковник Турсунбой Раҳмонов сўзларини тингласангиз, шубҳангиз дарров тарқайди:

— Ҳарбий муҳандислик-қурилиш бўлинмаларининг барчасида Наврўз қизғин байрам қилинди. Давлат ва жамоат ташкилотлари, маҳаллалар қўмиталари фаоллари ота-оналар қурувчи аскарлар ҳузурига ташриф буюришди. Катта қозонларда палов дамланди, кўклам таоми — сумалак пиширилди, концерт дастурлари намойиш этилди.

Шу куни бўлиб ўтган ўзига хос йиғилишда госпиталь бошлиғи, полковник Рустам Саидов ҳарбий хизматчилар ва улар оила аъзолари сиҳат-саломатлиги йўлида жонбозлик кўрсатишаётган бир гуруҳ фидойи врачлар, ҳамшира-ю, ходимларга қурувчилар тайёрлаб келишган эсдалик совғаларини топширди, гуллар тақдим этди. Тадбир ташкилотчиларига миннатдорчилик билдирди.

Х. ЖУМАНАЗАРОВ,
капитан.

Сурат муаллифи
А. БАЛГАЛВИС.

САМАРҚАНДДА ҳарбий лицей очилганига кўп вақт бўлгани йўқ. У махсус мактаб-интернат қошида ташкил этилган. Тажрибали ўқитувчилар болаларга фақат ҳарбийлик сир-асрорларини ўргатиш билан чекланмасдан ижтимоий ва аниқ фанлардан ҳам сабоқ беришяпти. Ихтисослаштирилган қулай хоналар, компьютерли синфлар, лаборатория, замонавий анжомлар билан жиҳозланган спорт зали улар ихтиёрида.

15 ёшга тўлган ҳар бир республика фуқароси лицейга ўқишга кириши мумкин. Бунинг учун улар кучли тартиб-қоидали кўрик-танловдан ўтишлари керак. Лицейни тугаллаганлар Самарқанд олий ҳарбий билим юртида ўқишга кириш учун имтиёзга эга бўладилар.

СУРАТДА: ахборот синфидаги машғулотлардан бир лавҳа.

Д. ҒАФУРОВ олган сурат.

(ЎзА).

Шу куннинг муаммоси

ДОРИФУРУШЛАР

Тошкент шаҳри биқинида жойлашган санаторийлардан бирида даволанаётганимда юрак хасталигим тутиб қолиб, шифокорга мурожаат қилишга мажбур бўлдим. У аҳволимни текшириб кўргач, бир неча турдаги дориларни тавсия қилди. Лекин у бу дориларнинг айримлари санаторий у ёқда турсин, ҳатто касалхоналарда ҳам йўқлигини писанда қилди. Хуллас, ўша дорини не машаққатлар билан «ундирдим». Мен дорини топиб берган бош врач ўринбосаридан сира хафа эмасман. Мени хафа қилгани ва ҳайратга солгани бошқа бир нарса.

Бир куни ишдан кейин «майда-чуйда» харид қилгани пойтахтимизнинг Олой бозорига борувдим. Амир Темур кўчаси томондаги йўлдан бозорга киришга улгурмасданоқ кўзим дори-дармонлар «раста»сига тушди. Гўё улкан дорихона кўчага чиқарилгандай. Хилма-хил дорилар пештахталар устига ҳам ёйиб қўйилган, одамларнинг қўлларида ҳам кўз-кўз қилинмоқда. Бундай манзарага биринчи марта дуч келганим учун аввал ҳайрон бўлиб қолдим. Дорифурушлар ўз ёнларидан ўтиб бораётган одамлардан: «Сизга қандай дори керак?» деб сўраб турганларидан билдимки, бу ер «дори бозори» экан. Шу пайт миямга «ялт» этиб бир фикр келди: ахир менгаям дорилар керак-ку! Шифокор ҳозир касалхоналарда ҳам дори-дармон йўқ ҳисоби, шунинг учун аввал шуларни қидириб топиб, кейин даволангани ётганингиз маъқул, деб маслаҳат бергани эсимга тушиб қолди. Ўйланиб қолганимни сезган дорифурушлар дарҳол хизматларини таклиф қилишди: «Нима керак, мулла ака?» Мен зарур дориларнинг номларини айтдим. Дорифурушлардан икки нафари бир зумда уч хил дорини қўлимга тутқазишди.

Топилганидан хурсанд бўлиб, савдолашишни ҳам унутиб, айтган нархларига сотиб олиб, уйга келганимдагина дориларнинг яроқлилик муддатини ўқиб кўриш кераклиги ёдимга тушди. Минг афсуски, дориларнинг яроқлилик муддати ўтиб кетган экан. Хафа бўлиб кетдим. Йўқ, бекор кетган пулимга ачинмадим, алданганимга куйиндим. Ана шу алам қўлимга қалам олишимга туртки бўлди.

Тўғри, савдогарчилик бозор иқтисодиёти белгиларидан бири эканлигини тушунаман. Лекин бир нарсага ҳайронман! Касалхоналарда ҳам, санаторийларда ҳам, дорихоналарда ҳам топилмаётган дорилар бу ерга қаердан келади? Сизни даволаётган шифокор: «У дори йўқ, бу дори йўқ» деб тинмай такрорлаётган бир вақтда, ўша касалхонанинг ўзида ишлаётган ҳамшира ёки фаррош сиз билан тил топишгач, йўқни йўндириб, дори-дармон топиб бераётганлигини қандай тушуниш керак? Мен кўпчилик қатори бошқа юрт ёки шаҳарлардан топиб олиб келиб, меҳнатини сингдириб сотишни савдогарлик деб тушунаман. Лекин кўпчиликка аталган молни — хоҳ у кийим-кечак, хоҳ дори-дармон бўлсин, магазин ёки дорихонадан таниш-билиш қилиб ёхуд «шапка» бериб орқа эшикдан олиб чиқиб, устига яна «шапка» қўндириб сотишнинг номи савдогарлик эмас, фирибгарлик! Кийим-кечак билан олиб-сотарлик қилишни кечирса бўлар, лекин инсоннинг ҳаёт-мамотини ҳал қилувчи дори-дармонлар билан олиб-сотарлик қилиш... Алҳазар!

Бу ерда яна бир бошқа масала ҳам бор. Мен-ку, кечикиб бўлса ҳам ўқиб кўриб, доринниг яроқсизлигини сезиб қолдим. Лекин эътибор қилмай ишлатиб юборадиган одамлар ҳам топилади-ку. Бунинг устига ўша ампулаларда ёки қутичалардаги дориларнинг бемор қидириб юрган худди ўша малҳам эканлигига ким кафолат беради?! Савдогар дори-дармонларни бошқа юртлардан азият чекиб топиб келган бўлса, марҳамат, сотаверсин. Лекин ҳозиргидай чайқов бозорида эмас. Бунинг учун дорихоналарда, касалхоналарда тижорат бўлимлари ташкил этилгани ва бу ерларда дорилар махсус текширувдан ўтказилиб, назорат остида сотилгани маъқул. Бунда дориларнинг нарх-наволари инсоф доирасида бўлишини ҳам унутмаслик керак. Ахир азал-азалдан савдогарлик билан шуғулланиб келган ота-боболаримиз инсофни, савобни ҳеч қачон ёдларидан чиқаришган эмас-ку!

Яна бир масала. Маълумки, мамлакатимизда фуқароларга бепул тиббиёт хизмати кўрсатилади. Лекин кейинги йилларда пулли хизмат кўрсатувчи сиҳатгоҳлар ҳам вужудга келмоқда ва бундай муассасалар аҳолининг муайян табақалари томонидан хайрихоҳлик билан қабул қилинаётир. Шундай экан, аҳолини соғломлаштириш билан боғлиқ барча сарф-ҳаражатларни қоплашга давлатимиз қийналиб турган ҳозирги иқтисодий етишмовчилик даврида касалхоналарда қимматга тушадиган дори-дармонларни сотиш жорий этилса, бизнингча, халқимиз буни тушуниб қабул қилса керак. Модомики, одамлар чайқов бозоридан кафолоти йўқ, ҳатто тайинсиз дориларни ҳам сотиб олишга мажбур бўлишаётган бир пайтда касалхоналарда ишончли қўллардан дори-дармонлар харид қилишни барча ижобий қабул қилишига ишонамиз. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги раҳбарлари жиддий ўйлаб кўради деган умиддамиз.

Абдураим ОТАМЕТОВ,
журналист.

ТАЖРИБА АЛМАШДИЛАР

Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида давлат солиқ инспекциялари фаолиятининг бош йўналиши нимада? Бухорода ўтказилган минтақавий кенгашда ана шу масала муҳокама этилди. Унда Бухоро, Навоий, Самарқанд, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятлари давлат солиқ инспекциялари вакиллари тажриба алмашди.

Кенгашда давлат солиқ инспекцияларининг ҳуқуқ-тартиботни сақлаш идоралари билан ҳамкорликда фаолият кўрсатишига доир тавсиялар ишлаб чиқилди.

ЎзА мухбири.

● «Халқ сўзи»га жавоб берадилар

«ЁРДАМЧИЛАР ТОПИЛМАЯПТИ»

(1994 йил, 10 февраль)

Юқоридаги сарлавҳа остида эълон қилинган танқидий хабарга «Жиззахтранс» бирлашмаси қуйидагича муносабат билдиради:

«Меҳнаткашларнинг таклиф ва мулоҳазаларини ўрганиб чиқиб, Оқар, Ғалаба хўжаликлари ҳудудига шу йилнинг 1 январидан автобус қатнови йўлга қўйилган.

Ушбу йўналишда автобус қатновини назорат қилиш Зоминдаги 26-автокорхона раҳбари муовини О. Сарибоевга юклатилди.

Бирлашма бошлиғи муовини
А. МИНГБОЕВ».

ПИВОХОНА МУҲИММИ...

(1994 йил 1 февраль)

Таҳририятимизга Юнусобод туманининг 13-даҳасида яшовчи аҳолидан ножоиз ерда пивохона очилганлиги, бу ҳақда маҳаллий ташкилотларга қилаётган мурожаатлари эътиборсиз қолаётгани ҳақида арзнома келган эди. Ушбу танқидий хат газетада эълон қилингач, Юнусобод тумани ҳокимининг биринчи ўринбосари Р. Қурбоновнинг имзоси билан қуйидагича жавоб олинди:

«Дўстлик» ресторанига қарашли «Наврўз» қаҳвахонасининг иш фаолияти тўғрисидаги камчиликлар ва нуқсонлар тасдиқланди. Қаҳвахонада пиво сотиш қатъиян маън этилади.

«Наврўз» қаҳвахонаси яқинида болалар боғчаси ва мактаб жойлашганлиги ҳамда шу атрофда яшайдиган аҳолининг илтимосини инобатга олган ҳолда қаҳвахона атрофи тозаланиб, санитария-гигиена ҳолати яхшиланди ва унда фақатгина миллий таомлар ва музқаймоқ сотиш мўлжалланди.

Қаҳвахона фаолияти ҳокимият томонидан доимий назоратга олинди».

«БЕКАТЛАРДА ҚОЛГАН ИМКОНЛАР»

(1994 йил, 18 январ.)

«Юқоридаги сарлавҳа остидаги мақолада Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш транспорт корхоналари Давлат уюшмаси 12-автокорхона раҳбарияти билан биргаликда ўрганиб чиқилди, —дейилади «Тошшаҳарйўловчитранс» Давлат уюшмаси бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари Ж. Тошхўжаевнинг таҳририятимизга йўллаган жавоб хатида.— Мақолада таъкидланган камчиликлар яъни 117-, 104-йўналишда қатнайдиган автобуслар сони камайиб кетганлиги кескин танқид қилинди. Камчиликларга бефарқ қараган ходимларга нисбатан чора кўрилди.

Раҳбарнинг тасарруф бўйича муовини Ю. Мамадиевга, тасарруф бўлими бошлиғи И. Ориповга ва автосаф бошлиғи Д. Сулеевга ҳайфсан эълон қилинди.

Автобус йўналишлари ишини назорат қилиш автокорхона раҳбарининг тасарруф бўйича муовини Ю. Мамадиевга юкланди.

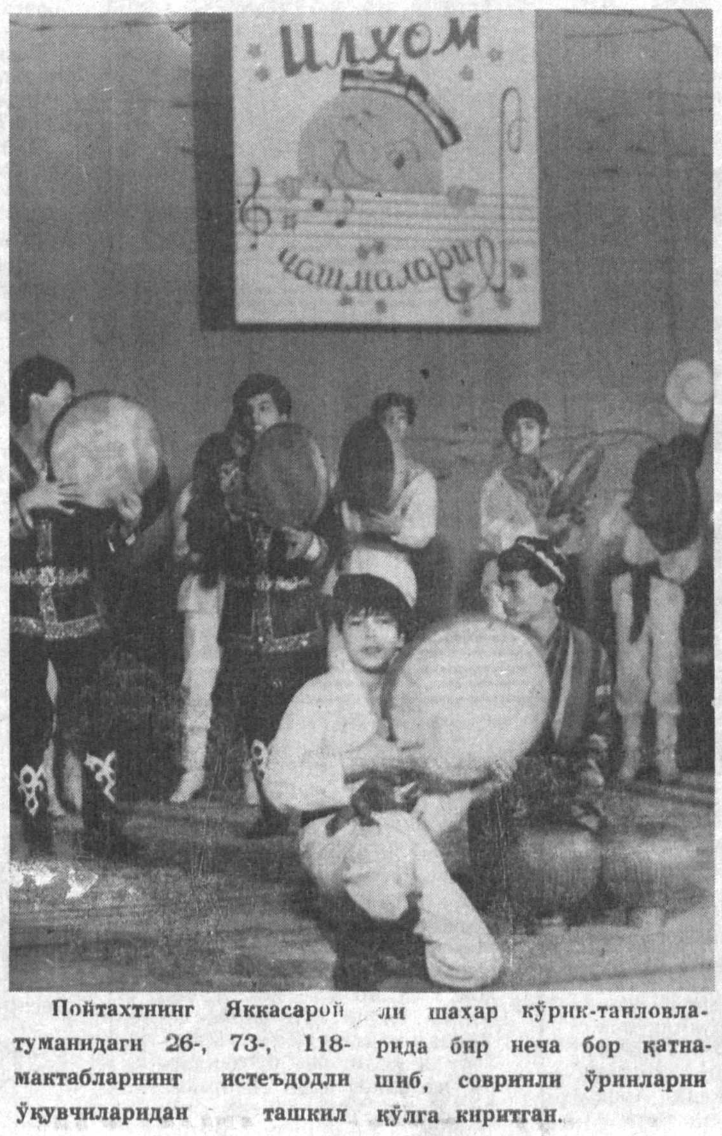

Пойтахтнинг Яккасарой туманидаги 26-, 73-, 118-мактабларнинг истеъдодли ўқувчиларидан ташкил топган «Истеъдод чашмалари» доирачилар ансамбли шаҳар кўрик-танловларида бир неча бор қатнашиб, совринли ўринларни қўлга киритган.

СУРАТДА: ансамбль иштирокчилари.

«ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ, АЗИЗ ЖОЙ!»

МУЛОҲАЗА УЧУН МАВЗУ

Олам яралгандан буён инсонлар унинг турли сир-синоатларини ўрганишга ҳаракат қилади.

Ёшлигимда отам раҳматли кўча-кўйга отлансак «Ўғилларим, йўлларингда фалон азиз жой бор, албатта, ўша ерда бир тўхтаб, ўтганларни эсланглар, фотиҳа ўқинглар», дердилар. Тўғриси, ўшанда отамнинг бу гапларига унчалик тушунмасдик. Лекин у киши азиз билган жойда, албатта, тўхтаб, фотиҳа қилиб ўтардик. Мана, улғайдик ҳам. Оқ-қорани танидик. Бугун шу нарсага ишонч ҳосил қилиб турибмизки, ота-боболаримиз азиз билган жойларда биз англамаган қандайдир сир-синоат бор. Мен бунга ўзим гувоҳ бўлган бир неча воқеалардан кейин ишонч ҳосил қилдим.

Бундан икки-уч йил илгари Наманган вилоятига хизмат туфайли борган эдим. Уйга қайтаётганимда тўсатдан... машинам автобусга урилди. Мен ҳам, шеригим ҳам жиддий жароҳатландик.

Кейинчалик Янгиқўрғондаги шифохонага бизни йўқлаб келган кекса бир танишимиз қаерда ҳалокатга йўлиққанимизни суриштирди.

Маълум бўлишича, биз авария бўлган жой — Қораполвон қишлоғи қачонлардир азиз маскан бўлган экан. Бундан хабардорлар ўша ерда машиналарини, албатта, секинлатиб, юзига фотиҳа тортиб ўтишаркан.

Қашқадарёда, «Тоҳир Зуҳра қабри» деб тахмин қилинадиган жойда кўп авариялар бўлиши ҳақида қайси бир журналда ўқиган эдим. Фарғона—Қўқон йўлининг Повулғон қишлоғидаги қабристон яқинида кейинги ўн йил ичида юзлаб автомобил авариялари содир бўлган. Мазкур мисоллар ҳам юқоридаги фикримиз ҳақида ўйлаб кўришни тақозо этади.

— Йўллардаги хавфли, авария ҳолати содир бўлиши мумкин бўлган жойлар хусусида, биз, ДАН ходимлари ҳам яхши биламиз, — дейди Олтиариқ тумани давлат автомобиль назорати бўлими бошлиғи Э. Йўлчиев. — Чиндан ҳам баъзан бир жойда кетма-кет авария содир бўлаверади. Таажжубланарлиси шундаки, бундай ернинг йўли кенг, кўриниши яхши бўлади. Баъзида машиналар бир-бирига урилмаса ҳам, ўзидан-ўзи ағдарилиб кетади. Шофёрлардан нима бўлди, деб сўрасангиз «Билмадим. Бир нима кўрингандай бўлдию, машинани бошқаролмай қолдим», дейишади. Суриштириб кўрилса, ўша ерда илгари мозор бўлиб, кейинчалик бузилган экан.

Мамлакатимизда кўп йўллар мозорлар ва қадамжолар ўрнидан ўтган. Масалан, биргина Бағдод туманидаги йўллар ёқасида 10 га яқин муқаддас жой борлигини аниқладим. Кейинги пайтларда безовта руҳлар, кўринмас кучларнинг тирик инсонлар тақдирига таъсири ҳақида кўп ёзиляпти. Бироқ йўллардаги ана шундай азиз жойлар ҳақида кам гапирилади.

Биз йўл қоидаларини, уларга оид турли белгиларни яхши ўрганганмиз. Олис йўлга кетаётган ҳайдовчи рўпарасида ошхона ёки йўлнинг моллар подаси кесиб ўтадиган жойни махсус белгилар орқали билиб олади. Нимага энди юқоридагига ўхшаш жойларга яқинлашишда йўл ёқасига «Эҳтиёт бўлинг, азиз жой!» деб ёзиб қўйиш мумкин эмас? Агар ана шундай белги жорий этилса, машинасини ўқдек учириб кетаётган ҳайдовчи озгина бўлса-да, ҳушёр тортган бўларди, албатта. Бу ҳақда республика давлат автомобил назорати ходимлари, кенг жамоатчилик бирор тўхтамга келиб, ўз мулоҳазаларини билдирсалар, яхши бўларди.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ "ТАДБИРКОР" ҲИССАДОРЛИК-ТИЖОРАТ БАНКИ

ЎЗТАДБИРКОРБАНК

1994 ЙИЛ 1 ЯНВАРГА БАЛАНС (млн. сўм-купон)

Моддаларнинг номи	САЛЬДО	
	актив	пассив
УСТАВ САРМОЯСИ	-	6912
ЗАҲИРА САРМОЯСИ	-	597
Махсус ва бошқа сармоялар	-	796
Ўзбекистон Республикаси Марказий банкидаги кредит ресурсларини тартибга солиш сармояси	1894	-
Ўзбекистон Республикаси Марказий банкидаги вакиллик ҳисоб варағи	37143	15151
Мижозларнинг ҳисоб-китоб варақлари	-	52743
Берилган кредитлар	64836	-
Депозит ҳисоб-варақлари	-	8009
Банклараро кредитлар	60	21880
Фуқароларнинг омонатлари	-	89
Капитал ишларни пул билан таъминлаш	-	13
Бошқа активлар ва пассивлар	457	888
Кам қимматга эга бўлган ва тез эскирадиган жиҳозлар, хўжалик анжомлари	1569	-
Асосий воситалар	1106	-
Оборотдан чиқарилган маблағлар	2095	-
Йиллик фойда	13	2095
Баланс	109173	109173

1993 йилда ҳаммаси бўлиб 5541 миллион сўм даромад олинди, банк ҳаражатлари 3459 миллион сўмни, кўрилган фойда 2082 миллион сўмни ташкил этди.

1993 йилги баланснинг тўғрилиги **"Ўзбанкаудит"** акциядорлик жамияти томонидан тасдиқланди.

БАНК РАҲБАРЛАРИ:

Раис телефони: 33-18-75
Раис ўринбосарлари: 33-65-10
33-76-36
Бош муҳосиб: 33-81-50

МАНЗИЛ:

Ўзбекистон Республикаси, 700047, Тошкент шаҳри, Содиқ Азимов кўчаси, 52.

ЎЗТАДБИРКОРБАНК

"Ўзтадбиркорбанк" ўз акциялари бўйича йилига 60 фоиздан ортиқ фойда тўлайди. Республиканинг шаҳар ва қишлоқларидаги кичик ҳамда ўрта бизнес учун хизмат қилади. **"Ўзтадбиркорбанк"** мижозларнинг манфаатлари йўлида ҳамма ишни бажаради. Унинг Ўзбекистонда 180 та бўлими бор.

"Ўзтадбиркорбанк" Ўзбекистон Республикаси Марказий банкида 1993 йил 28 апрел куни ҳиссадорлик-тижорат банки сифатида рўйхатдан ўтказилган эди. Унинг дастлаб эълон қилинган Устав сармояси 1994 йилнинг 1 январига келиб 5,8 млрд. сўмга етди. Хизмат кўрсатиш доирасини кенгайтириш ва пул маблағларининг қадрсизланишидан сақлашни таъминлаш мақсадида акциядорларнинг умумий йиғилиши акциялар сотиш йўли билан банкнинг Устав сармоясини 57 млрд. сўмга етказишга қарор қилди.

"Ўзтадбиркорбанк" барча турдаги операцияларни ўтказиш учун рухсатнома олган бўлиб, хизматларнинг қуйидаги турларини бажаришга тайёр:

- ҳисоб-китоб варақаларини очиш ва хизмат кўрсатиш;
- банк мижозларига қарз бериш;
- кредитлар қайтарилмаслиги хавфидан суғурта қилиш;
- аҳолининг пул омонатларини қабул қилиб, йилига 100 фоиз даромад бериш;
- банклараро кредитлар бериб туриш;
- хўжалик ҳисоби фаолиятини ҳисобга олиш ва таҳлил этиш юзасидан маслаҳатлар бериш;
- ҳуқуқий ва иқтисодий маслаҳатлар бериш ва ҳоказо.

БАНК БЎЛИМЛАРИНИНГ МАНЗИЛЛАРИ ВА ТЕЛЕФОНЛАРИ

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН
742000 Нукус шаҳри, Бердах кўчаси, 166-уй, тел:(8-361-22) 7-50-24.

АНДИЖОН ВИЛОЯТИ
710000 Андижон шаҳри, Рашидов кўчаси 48-уй, тел: (8-374-22) 4-24-43.

БУХОРО ВИЛОЯТИ
705014 Бухоро шаҳри, Низомий кўчаси 35-уй, тел: (8-365-22) 3-75-85.

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ
708000 Жиззах шаҳри, Рашидов шоҳ кўчаси, 6, тел: (8-372-22) 3-41-78.

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ
730017 Қарши шаҳри, Ўзбекистон кўчаси, 305, тел: (8-375-22) 5-65-01.

НАВОИЙ ВИЛОЯТИ
706800 Навоий шаҳри, Привокзал кўчаси, 12, тел: (8-436-00) 6-47-50.

НАМАНГАН ВИЛОЯТИ
716018 Наманган шаҳри, Дўстлик кўчаси, 9, тел: (8-369-22) 4-40-51.

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ
703034 Самарқанд шаҳри, Гагарин кўчаси, 85, тел: (8-366-2) 24-33-71.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ
732000 Термиз шаҳри, Навоий кўчаси, 41, тел: (8-376-22) 4-98-95.

СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ
707000 Гулистон шаҳри, Пушкин кўчаси, 4, тел: (8-367-22) 2-57-55.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ
700097 Тошкент шаҳри, Волгоград кўчаси, Кв "Ц", тел: (8-371-2) 77-04-22.

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ
712000 Фарғона шаҳри, Навоий кўчаси, 17, тел: (8-373-22) 4-21-75.

ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ
740000 Урганч шаҳри, Абдулғози Баҳодирхон кўчаси, 185, тел: (8-362-22) 6-17-09.

"Ўзтадбиркорбанк" Сизларни ҳамкорликка таклиф қилади!

• *Жаҳон санъати юлдузлари*

Айни ёз пайти Қизил Ўрдадан Тошкент томон бораётган «Ниссон Патруль» машинаси қоқ даштда бузилиб қолди. Машинадаги уч киши ўша куни чўлда тунашга мажбур бўлишди.

Бу уччовлон неча ойдирки, сафарда бўлиб, кунига қарийб беш юз чақиримдан йўл юришиб, тайгадаги хилват қишлоқлар, ботқоқликка туташ хатарли эгри-бугри йўлларни ортда қолдиришди.

Улардан бирига докторлар узоқ сафарга чиқишни ман этишган, биринчидан, унинг ёши етмиш бешга яқинлашиб қолгани, иккинчидан, оғир юрак хасталиги — инфарктни бошидан ўтказгани учун. Яна шуниям таъкидлаш жоизки, у истаса Париж, Лондон, Токио, Нью-Йорк, Рим сингари жаҳондаги энг йирик шаҳарлардан «ортмас» ва бу ерларда уни минглаб одамлар мудом интиқ бўлиб кутар, гарчанд у бу шаҳарларга бот-бот ташриф буюрган эса-да. Аммо у атайлаб, оддий одамлар билан учрашиш, уларнинг дилларини хушнуд этиш учун ҳам ўзига ана шундай ғалати «гастрол»ни танлади ва иссиқ жойни ташлаб, бир неча ой давомида Сибирь, Узоқ Шарқ, Украина ҳамда бошқа минтақалардаги ўнлаб шаҳару қишлоқларда концертлар уюштиргач, Марказий Осиёга ташриф буюрди.

Бу одам ҳақида турли ривоятлар юради. Инсонда бир касаллик бор: баландликдан қўрқув. Айтишларича, ушбу туғма хасталикка даво йўқ экан. У ҳам болалигида ана шундай дардга чалинганди. Аммо... уни енгишга сўз берди ва, аввало, унга қарши «услуб» ўйлаб топди: ҳар куни Қора денгиз бўйидаги (уйлари денгиз ёнида эди) баланд бир қояга чиқиб, кўзини чирт юмганча, ўзини сувга отарди. (Кунига ўттиз маротаба!) Ва юрагига ғулғула солаверувчи ўша ботиний касалликни мағлубиятга учратди.

У умрида бирортаям мажлисга қатнашмаган. Профессорлик унвонидан воз кечган. Илгари расмлар чизар, асарларига нафақат рассом, балки нозиктаъб санъатшунослар ҳам юксак баҳо беришганди. У эса... кунларнинг бирида «Бўлди, бас! Мендан рассом чиқмайди!» деб, мўйқаламини ирғитиб, чизганларини дўстларига тақсимлаб берди. Кремлнинг тавқи-лаънатига учраган Борис Пастернакни дафн этиш маросимида жуда кўпчилик ва ҳатто унинг яқин дўстлари ҳам ўзларини панага уришди, у эса бу улуғ шоирни сўнгги йўлга кузатгани борди.

...Унинг хонадони доимо одамлар билан ғавжум бўлади, лекин айни пайтда у... энг одамови ҳисобланади.

Сўз йигирманчи асрнинг буюк муғаннийларидан бири — пианиночи Святослав Рихтер ҳақида.

У тўғрисида тағин бир «ривоят» мавжуд. Одатда таниқли пианиночилар соз чалишаётганида, пианино «пешонасига» ўрнатиладиган нота дафтарини ё консерватория талабаси ёки махсус чақирилган дастёр варақлаб туради. Кунларнинг бирида ёш, лекин истеъдодли бир ижрочини ҳасадчилар турткилайвериб, унга ҳеч йўл беришмаётганини эшитиб қолган Рихтер атайлаб унинг концертига тушади-да, саҳнага чиқиб, бутун томоша давомида... унга дастёрлик қилади, яъни нота дафтарини варақлаб туради. Шу тариқа бу ёш ижрочининг йўли очилиб кетади.

Мен анчадан буён пластинкалар йиғаман. Улар орасида Рихтер ижро этган куйлар ёзилганиям бор. Аммо, энди, худо хоҳласа, унинг ижросини бевосита эшитишга муваффақ бўламан! Насиб этса, интервью ҳам оларман. Шу хаёллар билан «Баҳор» залига келсам, концерт бир кунга кечиктириладиган бўлибди (юқоридаги сабабга кўра).

Эртасига кечга яқин Анҳор бўйидаги ушбу бино атрофида одамлар тирбанд эди. Чипта ололмай доғда қолганлар ҳам нималарнингдир илинжида юришибди. Концерт эса бир кунгина бўлади, холос.

Биз — журналистлару Маданият вазирлиги ходимлари «хизмат эшиги» остонасида тўпланганмиз.

Икки сония ўтгач, Рихтер кўринади. У бир томонга қийшайиброқ, лапанглаб юраркан. Новча, қўллари бақувват. Пианиночидан кўра кўпроқ, темирчига ўхшайди.

Рояль ёнидаги стулга ўтиргунича қарсаклар тинмайди. Чироқлар ўчирилиб, қоронғу бўлиб қолади. Рояль тепасидаги лампочкагина хира нур таратади... Орага чўккан сукунат чокларини муғанний бармоқларидан таралаётган сеҳрли мусиқа бир-бир сўка бошлайди. Рихтер ҳар замон, ҳар замонда, худди ҳаво етишмаётгандай, оғзини очади, кўзларини чирт юмиб, бутун гавдаси билан тебранади.

Залда гоҳо денгиз тўлқинлари шовуллайди, гоҳо дарахт барглари оҳиста тебранади. Кейин... ногаҳон, момақалдироқ гумбурлайди. Сўнг қувончу андуҳга омухта бир ҳис чарх ура бошлайди. Кимдир ўзини тутолмай, «оҳ!» деб юборади.

Мусиқа авж пардасига кўтарилади-да, бирдан таққа тўхтайди. Унинг сеҳридан сархуш бўлган томошабинлар ўриндан туриб, ўнгу сўлга таъзим бажо келтираётган муғаннийни дафъатан сезиб қолишгандай, дарҳол сергак тортишиб, уни қарсакларга кўмиб юборишади. Жиққа терга ботган Рихтер эса конферансье галдаги номерни эълон қилгунча, бир четга чиқиб туради. Аллақаердан етиб келган ёрдамчи сочиқ билан унинг юзидаги терларини артади.

Яна мусиқа янграйди — Брамснинг фуголари, Листнинг машҳур «Полонезию» ўн еттинчи рапсодияси...

Концерт якунлангач, Рихтер зал биқинидаги махсус хонага ўтиб кетади.

Биз уч-тўрт журналист ундан интервью олиш ниятида анча айланамиз. Аммо хонага киришга негадир ҳеч ким журъат этолмайди. Бир пайт ёрдамчи чиқиб қолади. «Ҳозир интервьюнинг мавриди эмас», — дейди у қатъий оҳангда. Уринишларимиз бесамарлигини англаганимдан сўнг, охирги «нажот»га «ёпишаман»: «Меҳмонхонага саволларимни олиб келсам-чи? Балки уларга ёзма жавоб берар», — дейман унга. «Майли, уриниб кўринг», — дейди у, бир илож қилиб мендан қутилиш мақсадида.

Кечга яқин меҳмонхона томонга бораётганимда, кўчанинг бошида... Рихтерни кўриб қоламан. Бир ўзи. Аста-секин қадам босиб, қаёққадир кетяпти.

«Салом, Святослав Теофилович! — дейман шошапиша қўлимни узатиб. — Концертингиз роса зўр бўлди-да!.. Қалай, Тошкент ёқдими?

— Томоша қилишга вақтим етмовди. Энди айланмоқчиман.

— Бирга айлансак-чи? Аниқроғи, сизга мезбонлик қилсам.

— Ташаккур, — дейди у совуққина.

— Узр, — бўш келмайман мен ҳам омадни қўлдан бой бермасликка уриниб. — Биламан, интервьюга вақтингиз йўқ. Аммо бир илтимосим бор. Саволларимни тайёрлаб келувдим. Ҳеч бўлмаганда уч-тўрттасига жавоб қайтаришга илож топсангиз.

— Малол келмаса, саволларингизни меҳмонхонага, ёрдамчимга обббориб беринг, — дейди у. — Борди-ю, ёқса, жавобларни эртага эрталаб олиб кетасиз. Ёқмаса, мендан ўпкалаб юрманг...

Оёғимни қўлимга олиб, меҳмонхонага югураман.

Гап табиийки, аввало, Рихтер ҳақида боради. Маълум бўлишича, у эрталаб етиб келибдию, меҳмонхонага жойлашибоқ, дам ҳам олмай, тўғри «Баҳор»га кирибди-да, ярим кун машқ қилибди!

...Ниҳоят Рихтернинг машинаси ёнгинамизга келиб тўхтайди. Ўрта бўй, малла соч йигит олд эшикдан югуриб чиқиб, орқа эшикни очади (кейин билсам, у Рихтернинг ёрдамчиси экан).

Святослав Рихтер! У енгил таъзим қилади-да, бино ичкариси томон юради. Суратчи-мухбирлар фотоаппаратларини унга «тўғрилашлари» биланоқ, шарт пиджагининг ёқаси билан юзини беркитади-да, югуриб кириб кетади.

«Сизларни огоҳлантириб қўяй, — дейди жаҳли чиққан ёрдамчиси, — Святослав Теофиловични асло расмга тушира кўрманглар!»

Залда одам тўла. Ҳатто саҳнанинг тўрига ҳам икки қатор стул териб қўйилган. Кўпчилик тикка турибди.

«Святослав Рихтер. Лист», — эълон қилади конферансье аёл ва қўшиб қўяди: «Ижро пайтида гаплашилмасин, фотоаппаратлар ишлатилмасин. Бу — маэстронинг шахсий илтимоси».

Рихтернинг ёрдамчисини топиб, унга бор гапни айтаман.

— Нима?! Нега тинчлигини буздингиз уни? Яна қўл бериб кўришган бўлсангиз ҳам керак, ҳойнаҳой... Ахир у ҳеч қачон бегона билан қўл бериб саломлашмайди-ку... Маэстро танҳолигини бузганларни жинидан ҳам ёқтирмайди. Энди олиб бўпсиз интервьюни, — кутилмаганда лов этиб ёниб кетади у.

— Ахир ўзи айтди-ку, саволларни сизга ташлаб кетишимни.

— Жон-ҳолига қўймаганингиздан кейин, айтмай нима қилсин... Йигирма йил бирга ишлаймиз. Унинг феълини яхши биламан...

Аммо бироз ўтгач, ёрдамчи сал юмшайди: «Майли, ташлаб кетинг».

...Тонг саҳарда яна меҳмонхонага бораман. Машина ёнида турган ёрдамчининг кайфиятидан англаймanки, саволларимга жавоб ёзилган. Шу пайт узоқдан Святослав Теофилович кўринади. «Сиздан илтимос, саломлашаётганда қўлингизни узатманг...», — қулоғимга шивирлайди ёрдамчи.

Аммо Рихтер эса келасола... дарҳол қўлини узатиб саломлашади. Муғаннийга жавоблар учун миннатдорчилик билдираман. «Ёзувим сал чатоқроқ. Тушунмаган жойларингизни бемалол сўрайверинг», — дейди у ва шу заҳотиёқ қўлимдаги қоғозларни олиб, ўзи ўқиб беради...

Ўша саволлару, уларга жавобларнинг айрим «лавҳалари»:

— Мусиқа билан илк бор қачон «учрашгансиз?»

— Болалигимда. Лекин унда мен ижрочи бўлишни хаёлимга ҳам келтирмовдим. Рассомликни орзу қилардим.

— Ҳар бир муғаннийга қайсидир куй унинг катта «доира»га чиқишида ўзига хос босқич ҳисобланади. Сиз учун қай асар ана шундай вазифани ўтаган?

— Шопеннинг тўртинчи балладаси.

— Севимли композиторингиз?

— Рихард Вагнер.

— Ҳозир аксарият одам классик мусиқани рад этишга уринади... Бунинг сабаби нимада деб ўйлайсиз?

— Билмадим. Аниқроғи, мен ҳали бундай ҳолни учратганим йўқ.

— Себастьян Бахдан: «Сизга куй чалишда тенг келадиган ижрочи топилмайди. Бунинг «сири» нимада?», деб сўрашганларида, у шундай жавоб қайтарган экан: «Бунинг ҳеч қанақанги сир-синоати йўқ. Керакли торни керакли пайтда босса бўлгани».

Лекин нега энди ўша керакли торни ҳаммаям керакли пайтда босолмайди?

— Бунинг учун иқтидоргина етмайди. Тинимсиз меҳнат ҳам зарур. Мен олдин ҳам, ҳозир ҳам кунига беш соат пианино чалиб машқ қиламан. Йўқса, бармоқларим Бах айтган ўша керакли торларни ўз вақтида тополмайди-да.

— «Енгил» мусиқага муносабатингиз?

— Уни хуш кўраман.

— Мусиқанинг имкониятлари чексиз. Аммо ана шу куч одамларга тўласинча «етиб» бориши учун, асосан нималарни амалга оширмоқ лозим?

— Бунинг учун уни бор вужудинг билан ижро этиш кифоя.

— Бир донишманд деганди: «Одам қанча таниқли бўлса, ундан шунча йироқроқ юрган маъқул, акс ҳолда ундан кўнглинг қолиши ҳеч гап эмас». Шу тўғрими?

— Тўғри. Бу менга ҳам тегишлидир.

— Ўзингиздан норози бўлиб юрган онлар ҳам бўладими?

— Ҳа. Ва жуда кўп. Сабаблари эса ниҳоятда турлича.

— Одамлар борки, ҳар томонлама мукаммал, лекин баъзан улар ҳам арзимаган бир шароитда ўзларини идрок қила олишолмайди. Сиз-чи?

— Сиз мендан кўп нарсаларни истамаяпсизми?

— Ўз ижронгиз ёзилган пластинка ёки магнит тасмаларини тинглашни ёқтирасизми?

— Уларни тинглашга... тоқатим йўқ.

— Суратга туширишларини нега хоҳламайсиз?

— Жуда кўп марта суратга тушганман. Фотоларим сони чек-чегарасиз. Ҳозир эса... Нима, йигирма ёшли йигитчамидим?

— Шарқ куйларига муносабатингиз?

— Улар менга жудаям ёқади.

— XXI аср мусиқасини қандай тасаввур қиласиз?

— Мен башоратчи эмасман...

Анвар ЖЎРАБОЕВ.

• *Хотира*

ЯХШИЛИК УНУТИЛМАЙДИ

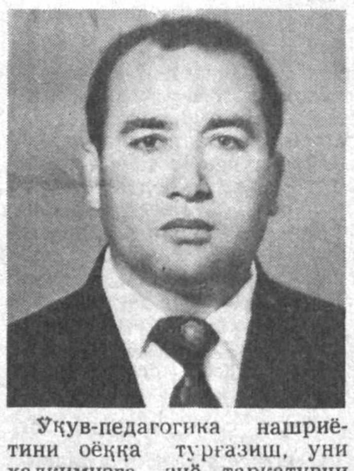

Ўқув-педагогика нашриётини оёққа турғазиш, уни халқимизга зиё тарқатувчи даргоҳга айлантиришда кўплаб заҳматкаш олим, ношир, ижодкор-журналистларнинг муносиб ҳиссалари бор.

Зокирхон Мирзаев 1959 йилда Тошкент давлат университетини тугаллаб, меҳнат фаолиятини нашриётнинг кичик муҳаррирлигидан бошлади. Сўнг муҳаррир бўлди, кейин катта муҳаррирликка кўтарилди, янги ташкил этилган иқтисод ва режалаштириш бўлимини бошқарди. 1974 йилда эса нашриёт бош муҳаррири лавозимига тайинланиб, умрининг охиригача — 14 йил давомида ишлади. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан ҳамкорликда турли фанлардан муаллифлар танлашда, халқ хўжалиги, қишлоқ хўжалиги, ҳуқуқшунослик, фалсафа, педагогика, кимё-биология, физика-математика, ўзбек тили ва адабиёти, рус тили ва адабиёти, чет тиллари фанларидан олий таълим мактаблари учун дарслик ва қўлланмалар яратиб, нашр қилдиришда Зокирхон Мирзаевнинг тадбиркорлиги айниқса, намоён бўлди. Ўша йиллар давомида республикамизнинг бирор олий ва ўрта махсус ўқув юрти қолмадики, «Ўқитувчи»да китоб чоп эттирмаган.

Бош муҳаррир ўз атрофига энг қобилиятли педагог-олимларни тўплаб, ўзбек тилида маҳаллий шароит ва халқимиз табиатига мос миллий дарслик-қўлланмалар яратиш ишини ташкил этди. Бунда энг йирик олий ўқув юртларидаги тажрибали педагоглар билан ижодий ҳамкорлик ўрнатди. Шу тахлит олий мактаблар учун ўнлаб пишиқ-пухта миллий дарсликлар яратилди. Уч жилддан иборат «Ўзбек адабиёти тарихи», «Адабиёт назарияси», «Ҳозирги ўзбек адабий тили», «Ўзбекистон тарихи», «Ўзбекистон табиий жўғрофияси», «Органик химия», «Ўзбек адабиёти» каби ўнлаб дарсликлар шулар жумласидандир.

Халқимизда «Яхшилик қил — дарёга от, билса балиқ, билмаса, холиқ» — деган нақл бор. Зокирхон Мирзаевнинг ўзбек маърифатчилиги олдидаги улкан хизматларини, унинг инсоний фазилатларини жумҳуриятимизнинг кўпчилик зиёлилари яхши билишади. Шу сабабдан ҳам Зокирхон Мирзаев уни яқиндан таниган одамлар қалбида ўзи орзу қилган қиёфада — оқ соқолу оқ либосда, фариштадек пок одам сифатида яшаб келаяпти.

Наримон ҲОТАМОВ, Маҳмуд САТТОРОВ.

Тилсиз ёв

У ЯНА ИККИ НОРАСИДА ГЎДАКНИ ОЛИБ КЕТДИ

Халқимизда «Ўт балосидан, сув балосидан... ўзинг асра», деган гап бор. Бу бежиз айтилмаган, албатта. Баъзи бир фуқароларнинг эътиборсизлиги, эҳтиётсизлиги туфайли «тилсиз ёв»дан ҳали ҳам катта моддий зарар кўрилмоқда. Ҳатто кичкинтойлар, норасида гўдаклар бундай эҳтиётсизликнинг қурбони бўлишмоқда.

Яқинда Янгийўл туманидаги Қўшёғоч қишлоғининг Эпкинди маҳалласидаги оилаларнинг бири ана шундай фожеага учради. Уй бекаси эрталабки нонуштадан сўнг ҳар доимгидек ишга отланди. Икки фарзандини мактабга кузатгач, хонадон соҳиби ҳам қолган икки боласининг устидан қулфлаб, бозорга жўнади. Кичкинтойлар уйда қаровсиз қолди. Улар хиёл турли ўйинлар билан машғул бўлишди. Бекинмачоқ ўйнашди. Сўнг печканинг олдига келиб, ўтинларни тита бошладилар. Полда қуюқ тутун пайдо бўлди. Зум ўтмай чўғдан чиққан аланга ёнғинга айланиб, бутун бир хонани қамраб олди. Қўни-қўшнилар ёнғиндан хабар топиб, ёрдамга етиб келишганда вақт ўтган, кичкинтойлар ҳалок бўлишганди.

— Бола барибир болалигини қилади, — дейди Янгийўл туман ички ишлар бўлими ёнғиндан сақлаш назорати бўлинмасининг нозири, ички хизмат лейтенанти М. Қиставбаев. — Уларни қаровсиз қолдириб, сўнг азият чекиш яхшими? Бундан кўра, минг марта ёнғинга қарши хавфсизлик чораларини кўрган маъқул эмасми? Иситиш воситалари ва электр қувватидан нотўғри фойдаланиш, болаларни қаровсиз қолдириш оқибатида ўтган йили туманимизда 125 та ёнғин содир этилди. Улардан кўрилган моддий зарар 1,5 миллион сўмдан ошиб кетди. Омма орасида ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя қилиш хусусида олиб бораётган тарғибот ва ташвиқотларимизга бепарво қараганларнинг эҳтиётсизлиги туфайли ана шундай кўнгилсиз ҳодисалар рўй бермоқда.

Ҳақ гап. «Тилсиз, тизгинсиз ёв»дан сақланиш оддий эътибор талаб қиладиган иш. Бунинг учун эҳтиётсизлик чораларини вақтида кўришнинг ўзи кифоя. Ана шунда ҳушёрлик турмуш тарзимизга айланади. Ёнғин ҳаётимизга раҳна солмайди.

Р. АҲМАДАЛИЕВ, «Халқ сўзи» мухбири.

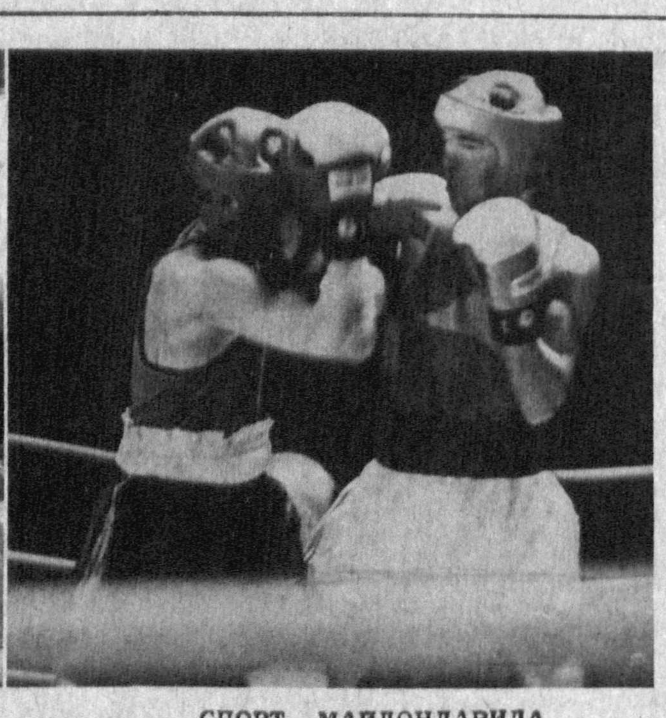

СПОРТ МАЙДОНЛАРИДА

Спорт, Спорт, Спорт

НИГЕРИЯГА ҲОЗИРЛИК

БУ ЙИЛ ёшлар ва ўсмирлар терма жамоаларимиз жаҳон чемпионати саралаш мусобақаларида қатнашадилар. Футболчиларимиз тайёргарлик машғулотларига ҳозирдан зўр беришяпти.

НИГЕРИЯДА ўтказиладиган жаҳон чемпионати саралаш баҳсларига тайёрланаётган ёшларимиз қатор ўртоқлик учрашувларида қатнашишди. Дастлаб улар «Трактор» клубига 3:4 ҳисобида ютқазиб қўйишди. Чимкентнинг СКИФ клуби билан дуранг қилишди. Чирчиқнинг «Кимёгар» жамоасини 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратишди. Ўтган ҳафта эса Ўзбекистон миллий ва ёшлар терма жамоалари Қибрай ўйингоҳида ўзаро куч синашишди. Унда миллий терма жамоа футболчилари устун (4:1) келишди. Тўпларни Маъруфалиев, Мақсудов, Давлатов, Ҳасанов ёшлар терма жамоасидан эса Тўрахўжаев киритишди.

ФИНАЛ АВГУСТДА ЎТАДИ

«ПАХТАКОР-79» хотира турнирининг ярим финал учрашувларидан бири ўтказилди. Жиззахнинг «Сўғдиёна» клуби Самарқанднинг «Динамо» жамоасини 2:1 ҳисобида мағлубиятга учратиб, финалга йўлланма олди. Иккинчи учрашув эса «Политотдел»нинг кўпчилик футболчилари Ёшлар терма жамоасига жалб қилинганлиги ва терма жамоамизнинг ўртоқлик учрашувларида қатнашганлиги муносабати билан кечиктирилди.

«Пахтакор-79» хотира турнирининг финал учрашуви 11 августда ўтказилади.

Р. ЖУМАЕВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон давлат акционерлик «Савдо» уюшмасига қарашли республика савдо ишлаб-чиқариш «Тижорат» фирмаси жамоаси фирма раҳбари Акрам Холибоевга онаси

Ойимхон МАҲМУДОВАнинг вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент молия олийгоҳи доценти Эркин Юсуповга волидаи муҳтарамаси

Маъмура ТУРДИ қизининг вафоти муносабати билан дўстлари чуқур таъзия ва ҳамдардлик изҳор қиладилар.

Ўзбекистон кимё саноати корхоналари уюшмаси жамоаси Қўқон суперфосфат заводи директори Ю. Холиқбердиевга волидаи муҳтарамалари

РАҲИМОВА Ўғилой аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

Тошкент давлат университети биология-тупроқшунослик факультети жамоаси факультет ўқитувчилари С. Мирсодиқовага турмуш ўртоғи ва Ш. Турсуновага отаси

Абдупаттоҳ ТУРСУНОВнинг бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

خلق سوزی

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЕЕВ, Пирмаҳул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир А. Бойқўзиев, навбатчи Ш. Мутаҳҳархон ўғли.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г—857. 84742 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6 Босишга топшириш вақти — 21.00 Босишга топширилди 21.00